

50 ÉVES A KÓTA

I.

DR. MINDSZENTY ZSUZSÁNNÁ

A KÓTA SZEREPE AZ EZREDFORDULÓN ÉS MA A MAGYAR KÓRUSOK ÉLETÉBEN*

„A zene mindenkié!” hirdette mindannyiunk nagy mestere, Kodály Zoltán. A XX. század derekán különösen a kóruséneklés terén biztató jelek adtak reményt arra, hogy egyszer talán még meg is valósulhat a szép jelszó. Vajon mi történt a rendszerváltás környékén, hogyan éltek meg kórusaink az ezredfordulót, milyen a magyar kóruséneklés megítélése itthon és külföldön? És a legfontosabb kérdés: Énekelünk-e egyáltalán, s ha igen, vajon mit, és hogyan? Tud-e közösségként gondolkodni még ma is az a sok kisebb-nagyobb éneklő csoport, melyeknek tagjai egyre több különböző műfajt éreznek magukénak. A vállalkozások, az individuális siker megteremtéséért vívott harc vajon tud-e közösségi jelleget öltetni, érzik-e az éneklő emberek, hogy tartozniuk kell egy szervezethez: a Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetségéhez, a KÓTA-hoz. Ezernyi kérdés merül föl, és az új jelenségek számontartásában, a kérdések megválaszolásában mindenképpen a KÓTA illetékes: a legnagyobb múltra visszatekintő, az ország egész területét átfogó, a legmagasabb létszámú civil szakmai szervezetként folyamatosan immár 50 éve képviseli a magyar kórustársadalom érdekeit.

A magyar kóruséneklés története a régmúlt évszázadokba nyúlik vissza. Maróti Gyula két kiváló könyvet írt Kóruskultúránk és Európa¹, valamint A magyar

¹ Atheneum 2000 Kiadó, Rózsvölgyi és Társa

kórusélet a Kárpát-medencében ² címmel. Ezekben sok év kutatásait felhasználva a középkortól kezdve egészen a XX. század végéig részletes betekintést ad arról, hogy hogyan bontakozott ki Magyarországon a többszólamú énekes kultúra. Feltárja a történelmi folyamatokat és az összefüggéseket, amelyek ismeretében könnyebben értelmezhetjük a jelenkori eseményeket, változásokat is.

A KÓTA elődszervezetének tekinti az 1867-ben Aradon létrejött Országos Magyar Dalár Egyesületet, melynek művészeti vezetője Erkel Ferenc volt, és titkára pedig Ábrányi Kornél. A kóruszövetség újkori történelmének kiindulópontja mégis az 1948 decemberétől – 1950 január 1-ig - összesen alig több, mint egy évig - működő Bartók Béla Szövetség volt. Kodály elnökletével az ország legkiválóbb kórus szakemberei kapcsolódtak bele a magyar karénekes kultúra művészi összefogásába. Hihetetlen, addig még soha nem tapasztalt önzetlen együttműködés és magas színvonalú művészeti programok jellemezték ezt az időszakot. Sajnos az akkori politikai élet nem nézte jó szemmel a túlságosan jól sikerült erő-egyesítést, és más kulturális társulásokkal egyidejűleg a Bartók Szövetséget is megszüntette. A feladatok ellátására megalakított Népművészeti Intézet (később Népművelési Intézet) Széll Jenő irányításával a rendelkezésre álló apparátussal megpróbálta kézbe venni a kórusok gondozását is.³ Széll Jenő személye volt a garancia arra, hogy az Intézet „soha nem akart sem ideológiai, sem hatósági szerepet betölteni, de ebben még csak közreműködni sem, ehelyett képzéseket szervezett, könyveket jelentetett meg kísérleteket és kutatásokat folytatott, tanácsot adott, és ahol tudott, segített”.⁴ Csaknem 20 évig tartott ez a helyzet.

A hatvanas években, egyre többször vetődött föl a gondolat, hogy a Bartók Szövetséghez hasonló szervezetet kellene létrehozni, amely egyfelől a kórusok érdekeit képviselné, másfelől pedig a szakmai kérdésekben az állami apparátus, a kulturális kormányzat partnere, segítsége tudna lenni. 1970 júniusában megalakult a Kórusok Országos Tanácsa (KÓTA), elnöke Dr. Kiss Kálmán, a Magyar Rádió elnökhelyettese lett. Őt követte 1980-tól Maklár József⁵ A szervezetben a szakma legkiválóbb képviselői vállaltak tisztségeket, feladatokat.

² A Magyar nyelv és Kultúra Társasága- Anyanyelvi konferencia, Budapest, 2005.

³ Maróti: A magyar kórusélet a Kárpát-medencében, 268-270. old. Budapest, 2005.

⁴ Földiák András: A Magyar Művelődési Intézet ötven évének öt korszakáról- *Szín című közművelődési folyóirat 1996. 1 / 2 2-7. p.*

⁵ Maklár József (1922-1999) Liszt-díjas karnagy, a váci Vox Humana kórus vezetője, a Zeneakadémia karvezetés tanára, az Europa Cantat alelnöke volt

A teljesség igénye nélkül említem többek között Bárdos Lajost, Forrai Miklóst, Gulyás Györgyöt, Tillai Aurélt, és Vásárhelyi Zoltánt⁶.

Államilag rendszeresen támogatott, fizetett alkalmazottakkal működő erős szervezet volt a KÓTA, megyei partnerszervezetekkel, és szakirányú bizottságokkal, amelyek az egyes szakterületek éppen aktuális feladatait ellátták. Ekkor került megújításra és kidolgozásra a magyar kórusok minősítő rendszere, az Éneklő Magyarország is (Vass Lajos, majd Sapszon Ferenc), elindultak a Múzeumi koncertek (Tóth Mihály), megjelent a KÓTA szakmai újságja (Juhász Frigyes szerkesztésével). A Magyar Rádióban az 1961-ben indított Kóruspódium adásokban (Révész László és Hollós Lajos) továbbra is megmutatkozási lehetőséget kaptak kórusaink.

Országszerte új kezdeményezések: rangos kórustalálkozók, jubileumok, versenyek jöttek létre, melyek önállóságukat megtartva, de mégis a KÓTA jelenlétével, társrendezésével működtek (Pécsi Kamarakórus Fesztivál - Tillai Aurél, Komlói Gyermekkórus Találkozó -Tóth Ferenc, Kodály Kórusok Szolnoki Találkozója - Budai Péter, de más jellegű rendezvények is voltak, mint például a Vándor Sándor Munkásénekkari Fesztivál – Maróti Gyula ösztönzésére – valamint a KSZDSZ=Közlekedési Dolgozók Szakszervezete által szervezett kórustalálkozók a 70-es, 80-as években. stb). A hetvenes évek második felétől egyre jobban kinyílt a világ a kitűnő magyar kórusok előtt: Nagy lehetőség volt ez akkor, amikor a külföldre utazást számos politikai korlátozás tette bonyolulttá, vagy éppen megvalósíthatatlanná.

A korszak kiemelkedő eseménye volt a Pécsen 1988-ban megrendezésre kerülő Europa Cantat Fesztivál. *„Maklár József már akkor is részt vett Europa Cantat-rendezvényeken, amikor ez Magyarországon politikai okokból még tiltott volt. A maga szerény, csendes módján meggyőzte az arra illetékeseket, hogy noha ez a találkozó eddig csak a nyugati országokban volt megrendezhető, semmi, a keleti blokk országai és politikája ellen megnyilvánuló tevékenységtől nem kell tartani, kizárólag kulturális jellegű. Jó lehetőség, hogy hidat építsünk kelet és nyugat között. Itthon aztán hosszú tanácskozások előzték meg a döntést: Magyarország is megrendezheti. Akkor ez nagy győzelem volt!”⁷*

A nyolcvanas évek vége felé egyre egyértelműbbek lettek a politikai élet változásai. Az 1990-es tavaszi első demokratikus parlamenti választások a

⁶ Maróti Gyula: A magyar kórusélet a Kárpát-medencében, 310. old. Budapest, 2005.

⁷ Idézet Jezsek Éva (a KÓTA munkatársa 1973-91, majd főmunkatársa 1994-ig) írásából.

kulturális élet számára is új kereteket szabtak meg. Egész Európában, így nálunk Magyarországon is megváltoztak a kultúra finansziális feltételei. Több más hasonló szervezettel együtt a biztonságos állami támogatás várható elvesztése miatt a minisztérium javaslatára Dr. Tóthpál József⁸, az akkori főtitkár közreműködésével a magyar kóruszövetség azt a megoldást választotta, hogy civil szervezetként, egyesületi formában próbálja fenntartani működését.

Idézem a KÓTA Alapszabályát: *„A magyarországi éneklő és muzsikáló közösségek azon törekvésüknél fogva, hogy tevékenységüknek demokratikus szervezeti formát adjanak, megőrizve és ápolva ezáltal az 1867-ben Aradon létrejött Országos Magyar Daláregyesület, az 1948-51 között működő Bartók Béla Szövetség és az 1970-1990. között működő Kórusok Országos Tanácsa, a magyar énekesek és hangszeres együttesek által követett előremutató hagyományokat, az ország énekkarainak, népdalköreinek és hangszeres együtteseinek zenei és közművelődési szakembereinek egy csoportja elhatározta, hogy megalakítja a Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetségét. Az Alapító Közgyűlés résztvevői 1990. december 1-én Budapesten az Alapszabály elfogadásával hitelesítették és megalakították a Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetségét a KÓTA általános jogutódjaként.”*⁹

Innen kezdődik tehát a KÓTA¹⁰ legújabb kori története.

A Közgyűlés Dr. Baross Gábort¹¹ választotta elnökké. Baross Gábor az ELTE Ének- és zenekarának karnagya volt, de jogi diplomával is rendelkezett, ami rendkívül előnyös volt az akkori változások szempontjából. Világosan átlátta, hogy új szemléletre van szükség, hiszen a kiszámítható finanszírozás megszűntével csak az új pályázati rendszerek felderítése és lehetőség szerinti

⁸ Dr. Tóthpál József- tanár, művelődéskutató. Hódmezővásárhelyen született 1936-ban. Tanulmányait a Szegedi Tanítóképzőben, a Szegedi Tanárképző Főiskolán és az ELTE bölcsészettudományi karán végezte. 1976 és 1980 között a Művelődési Minisztérium közművelődési főosztályvezető-helyettese, 1980-tól 1990-ig a KÓTA főtitkára, 1990 és 1994 között ügyvezető elnöke volt.

⁹ Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége Alapszabály 1990.

¹⁰ A szövetség neve tehát megváltozott, de a rövidítés: KÓTA megmaradt.

¹¹ BAROSS Gábor- 1930-2009. Az ELTE Jogtudományi Karán végzett, majd a Bartók Béla Szövetségben kapott karnagyi és zeneszerzői képzést. Vásárhelyi Zoltán, Sugár Rezső, Geszler György tanította.

A Magyar Állami Népi Együttes korrepetitora, karmestere 1953-tól 1957-ig, majd az együttes művészeti vezetője. 1948-tól az ELTE Énekkarának alapítója, majd Koncertzenekarának karnagya. A hetvenes és nyolcvanas évek során több alkalommal volt Egyetemi Színpad vezetője, 1990-2003-ig a Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetségének elnöke, 1991-től a Europa Cantat elnökségi tagja, 1996-tól 2006-ig pedig az AGECE alelnöke.

kihasználása segíthet. A Választmány elnöke 1990-től 2012-ig Tóthpál József volt. A Művészeti bizottság elnökévé Vass Lajost választották, korai halála után Sapszon Ferenc, majd 1997-ben Kollár Éva vette át ezt a tisztséget.

Baross Gábor tehát 1990-től 2003-ig állt a KÓTA élén, mely ebben az időben kb 125 ezer fős létszámával az egyik legnagyobb magyar civil szervezetté nőtte ki magát. Évi saját és patronált rendezvényeinek száma meghaladta a 250-et¹². Jelen írás terjedelme nem engedi, hogy részletesen minden esemény bemutatásra kerüljön, így a továbbiakban csak a legfontosabbakat említem. Kialakultak a KÓTA legnagyobb jelentőséggel bíró központi- hangversenyei: október 1. Zene Világnapja, október 23. Nemzeti Ünneplésünk, december 16. Kodály Zoltán születésnapja, a Magyar Kórusok Napja, január 22. Magyar Kultúra Napja. 1997-ben először kerül megrendezésre a Kodály Zoltán Magyar Kórusverseny, melynek ötlete az akkori Művészeti Bizottsági elnöktől, Kollár Évától származik. Az első verseny hatalmas sikere óta háromévente mindig újra megrendezi a KÓTA, 2021-ben már kilencedik alkalommal mérhetik össze nemes versengésben erejüket a magyar kórusok. Baross Gábor elnöksége alatt a KÓTA nemzetközi kapcsolatai is egyre intenzívebbé váltak. 1996-ban Kaposvárott rendezték meg az első Junior Europa Cantat Fesztivált, melynek a KÓTA társrendezője volt. A kaposvári helyi szervezést Kerekesné Pytel Anna, a kaposvári Kodály Zoltán Általános Iskola tanára, karnagya kiválóan irányította. (Egyébként a Junior Europa Cantat mintájára később több ízben is megszervezte a Pannonia Cantat Fesztivált, énekes nyári tábor lehetőségét adva sok gyerekeknek). Az első pécsi Europa Cantat Fesztivál (1988) óta ez volt az első alkalom, hogy egy ilyen nagy jelentőségű nemzetközi rendezvény Magyarországra került. Baross az Europa Cantat elnökségi tagja volt, a Zenei bizottság tagjaként Kollár Éva végzett nagyon fontos munkát. az AGECEC¹³ háromszor választotta meg Baross Gábort alelnökké. Az intenzív jelenlét ezekben a szervezetekben meghozta a magyar kórusmozgalom nemzetközi elismertségét is.

¹² Zeneszó 2000/8. Baross Gábor: Harminc éves a KÓTA

¹³ AGECEC - Arbeitsgemeinschaft Europäischer Chorverbände - a nemzeti kóruszervezetek európai ernyőszerkezete. 1955-ben alakult, és 2011-ben egyesült az Europa Cantat-tal, azóta a közös szervezet neve: ECA-EC (European Choral Association- Europa Cantat)

2003-ban a KÓTA tisztújító közgyűlést tartott és egyhangúan Kollár Évát¹⁴ választotta elnökké. Munkáját társelnökként Mindszenty Zsuzsanna¹⁵ (művészeti kérdések), és Birinyi József¹⁶ (népzenei és média ügyek) segítette ettől kezdve. A Művészeti Bizottság vezetője Arany János¹⁷ lett. Az Ifjúsági és Felnőtt énekkari bizottságok mellett több szakterület is bekapcsolódott a közös munkába: az egyházzenei, a népzenei, a nemzetiségi, a zenekari és a menedzser bizottság. Ebben az időszakban a felnőtt és ifjúsági minősítési rendszer is megújult, a központi hangversenyek továbbra is nagy sikerrel megrendezésre kerültek, a Keszthelyi Reneszánsz napok – nyári kurzus egyre nagyobb népszerűséget szerzett. Elindult a „Zengő Csudaerdő”¹⁸ sorozat, amely iskolai énektanárok, karvezetők, jó kottaolvasó énekkari tagok számára találkozási lehetőséget nyújtott a legkiválóbb, leghíresebb művész karnagyainkkal. Egy-egy hétvégén néhány órás fölkészülés után közös koncerten mutatták be a műsort, a lelkes, önként jelentkező énekesek közreműködésével. A meghívott karnagyok voltak: Párkai István, Mohayné Katanics Mária, Sapszon Ferenc, Tillai Aurél, Szesztay Zsolt, Zámbo István, Ugrin Gábor, Tóth Ferenc, Kollár Kálmán és Baross Gábor.¹⁹

A millennium évében 2000-ben 5 hangversenyből álló sorozatot szervezett a KÓTA a Zeneakadémián és a Mátyás Templomban. Az egész országból érkezett kiváló kórusok magyar zeneszerzők darabjait adták elő. A legszebb előadások CD-re is kerültek „Angyalok és pásztorok” címen.

2002-ben volt az első Magyar Karvezetői Konferencia, amely ettől kezdve évente adott színvonalas szakmai programokat karvezetők és tanárok számára.

¹⁴Dr. Kollár Éva (sz.: 1945) Habilitált egyetemi tanár, Liszt- díjas karnagy, a Budapesti Monteverdi Kórus alapító karnagyja. 1990-97.ELTE Zenei tanszékének vezetője, 1997 óta a Zeneakadémia tanára, tanszékvezető, majd a Doktoriskola Karvezetés Alprogram vezetője

¹⁵ Dr. Mindszenty Zsuzsanna Liszt-díjas karnagy, az ELTE BTK Zenei tanszék karvezetés tanára, az ELTE Nőiakar, majd a Musica Nostra Kórus alapító karnagyja. 1997-től 2003-ig a KÓTA Ifjúsági Bizottságát vezette.

¹⁶ Birinyi József népzeneész, népzene kutató, a Hungarikum Szövetség elnöke.

Több mint húsz történeti és népi hangszeren játszik, népzene gyűjtéssel, kutatással, tanítással, hangszerkészítéssel, koncertezéssel, népzenei, néprajzi filmezéssel foglalkozik, 850 darabból álló népi hangszer gyűjteménye van.

¹⁷ Dr. Arany János (sz.: 1955.) A Fidelissima Vegyeskar (Sopron) és a Psalterium Hungaricum Kórus karnagyja, a Baár-Madas Gimnázium igazgatója, a Nyíregyházi Főiskola tanára. Jelenleg a Debreceni Református Hittudományi Egyetem és a Református Gimnázium tanára, a Tiszántúli Református Egyházkerület zeneigazgatója, a Debreceni Kollégiumi Kántus karnagyja.

¹⁸ Zengő Csudaerdő 2002-től 2005-ig 10 alkalommal került megrendezésre.

¹⁹ Kollár Éva elnöki beszámolója a 2012-es Közgyűlésen

A KÓTA szakmai irányításával, a Rózsavölgyi-Atheneum Társaság kiadói támogatásával két kórusantológia is megjelent ebben az időszakban: „Virág és pillangó”, és „Zengő csudaerdő” címmel. A köteteket Kollár Éva, Párkai István és Sapszon Ferenc szerkesztették.

Birinyi József kezdeményezésére létrejött a KÓTA-díj, amellyel a kiemelkedő művészi teljesítményt, vagy támogatói, szervezői tevékenységet folytató kollegákat jutalmazza a KÓTA. A díj pénzjutalommal nem jár, de Maros Vera képzőművész bronz plakettjét kapják a díjazottak.

A KÓTA újságja is megújult az 1990-es átalakulás után. Biernaczky Szilárd, majd C.Szalay Ágnes 1991 előtt még KÓTA címmel szerkesztette a lapot. Ezután ZeneSzó néven Kovács Mária (1991-99), majd Urbánné Vass Ágnes (1999-2000), és Fazakas Ágnes (2000-2001) vállalta a szerkesztést. Jelenleg a Sajtó-bizottság vezetője Márkusné Natter-Nád Klára, aki maga is sok cikket ír, illetve adott esetben gondoskodik az események megörökítéséről, az újság cikkeinek sajtó alá rendezése és a formai szerkesztés pedig Vadász Ágnes főtitkár munkája. Sajnos – éppen a folyamatos és kiszámítható finanszírozás hiánya miatt a ZeneSzó nem tud mindig „napra kész” lenni. Hosszú ideig a lap középső részében kottamelléklet is megjelent, de a szerzői, illetve a kiadói jogi törvények miatt ez az utóbbi időben akadályokba ütközött. A kórusok és népzenei együttesek hírei mellett kiemelendő az a portré-sorozat, amelyet különböző szerzők készítettek a zenei élet legjelesebb képviselőivel - tanárokkal, karnagyokkal, zeneszerzőkkel.

A KÓTA alapító tagja lett ebben az időszakban a HUNGARIKUM Szövetségnek, melynek elnöke jelenleg is Birinyi József, a KÓTA társelnöke.

A pomázi Magyar Kóruskastély ötlete is ekkortájt született meg. Móczár Gábor²⁰ vetette föl, hogy a marktoberdorfi Bayerische Musikakademie mintájára itthon is jó lenne valami hasonlót alapítani. A KÓTA vezetősége örömmel csatlakozott, és később – 2016-ig a Pomázi Zenekastély Köszhasznú Társaságban 13%-os tagságot is vállalt. A 2002 végén megfogalmazott

²⁰ Mintegy 2 éves előkészítő munka után Móczár Gábor 2005 nyarán lett az Europa Cantat és a NKÖM közös megállapodásával létrehozott, a térség 18 országának kóruszenei hálózatépítésével és szakmai tanácsadásával foglalkozó Europa Cantat Közép-kelet-európai Központ vezetője, amely 2006 januárjától az NKÖM által biztosított Rákóczi úti irodában, majd 2007 novemberétől a pomázi Magyar Kóruskastélyban működött. Móczár Gábort 2009-ben, Kollár Éva elnökségi mandátumának lejártakor az Europa Cantat elnökségi tagjának, egyben első alelnökének választották, majd 2012-ben lett az akkor már Európai Kóruszövetség - Europa Cantat elnöke.

programterv (kóruszenei, bentlakásos, képzési és rendezvényközpont, hazai és nemzetközi rendezvényekhez) alapján a Kincstári Vagyoni Igazgatóság a használaton kívül álló pomázi Teleki-Wattay kastélyt javasolta felújításra. Ásztay Csabáné, a helyi zeneiskola vezetője és Titton Miklós építész segítségével elkészült egy dokumentáció, amelynek alapján 2007-re elkészülhetett a kastély és megkezdhetette működését. 6 rendezvényterem, 16 szállodai szoba, étterem, hangfelvételre alkalmas koncertterem sok hazai és külföldi csoportnak, nyári kurzusnak biztosított továbbképzési, táborozási lehetőséget, első sorban késő tavasztól kora őszig, egyébként számos turisztikai és konferencia rendezvény talált otthonra a kastélyban.

A nemzetközi kapcsolatok tovább bővültek és egyre intenzívebbé váltak. 2002-ben került először Magyarországon megrendezésre Fiala Karvezetők Nemzetközi Versenye- az Europa Cantat, az AGEC és a KÓTA közös rendezésében, majd 2011-ben újra Budapest, illetve Pomáz (Kóruskastély) lehetett a színhely. A KÓTA éveken keresztül küldött darabokat az AGEC zeneszerzői versenyére, ahol nagy büszkeségünkre Gyöngyösi Levente, és Tóth Péter kompozíciói nyerték a verseny fődíját, az „Arany Hangvilla”-díjat.

A KÓTA tevékenységét ebben az időszakban már minden jelentős szakmai fórum elismerte. A programokra beadott pályázatok szinte minden esetben hoztak valamennyi támogatást, de a működésre fordítható összeg egyre kevesebb lett. Kollár Éva írja 2012-ben a közgyűlési beszámolójában: „A KÓTA olyan átfogó szakmai feladatokat lát el, amelyek nélkülözhetetlenek a hazai zenei életben, hosszú távra tekintve döntő jelentőségűek a közönségnevelésben, a harmonikus emberi élet megteremtésében”. Sokak áldozatos munkája tartja meg mind a mai napig a magyar kóruszövetséget, de a létbizonytalanság sokakat elkésérít. Kodály Zoltán mondta: **„Ha ég a lélek tüze, mindig elérhető a művészi tökéletesség”**. Ezt szem előtt tartja a KÓTA, de egy kiszámítható és megnyugtató mértékű állandó támogatással lényegesen könnyebben tudná ellátni a feladatát.

2008-ban tisztújító közgyűlés volt, ezúttal azonban az elnökség nagyjából változatlanul megmaradt. A Művészeti Bizottság élén viszont Aranyt Jánost Hartyányi Judit²¹ váltotta, aki a következő öt évben óriási energiával, és

²¹ Hartyányi Judit - Maklári József és Vásárhelyi Zoltán tanítványaként szerzett énektanár-karvezetés szakon diplomát 1972-ben. Tanári és karvezetői tevékenysége itthon és külföldön is kiemelkedő- 1995-től a Kodály Program vendégtanára az Egyesült Államokban, Angliában 1995-től 2005-ig, Írországból 1998-ban és 2000-ben, a Fülöp-szigeteken 2002-től 2006-ig

hihetetlen precizitással szervezte a művészeti programokat. Őt dícsérik az ebben az időszakban továbbra is megrendezésre került központi hangversenyek, Magyar Karvezetői Konferenciák az aktuális évfordulók jegyében (Reneszánsz év, Erkel, Liszt, Kodály évfordulók), az V és VI. Kodály Zoltán Magyar Kórusverseny, valamint a 2011-es Fiatal Karvezetők Nemzetközi Versenye és még sok kisebb rendezvény, melyet a Művészeti Bizottság készített elő.

2012-ben volt a következő tisztújító közgyűlés: Kollár Éva 9 év nagyon eredményes munkája után jelentős változások következtek be a KÓTA élén: Az elnöki megbízatást a közgyűléstől Mindszenty Zsuzsánna kapta, a két társelnök Birinyi József és Móczár Gábor lett. A Választmány élére ekkor került Somogyváry Ákos²², a Művészeti Bizottság vezetője pedig Somos Csaba²³ lett. A központi koncertek továbbra is megmaradtak, de emellett a Művészeti Bizottság minden erejével arra törekedett, és ma is arra törekszik, hogy minél több fiatal bevonjon a KÓTA munkájába. A 2013-as Erkel- Verdi –Wagner évforduló keretében országsszerte több-kórusos produkciók szerveződtek, opera részletek előadásával. Mintegy 1500 szereplő vett részt ezen az évfordulós, több helyszínen megrendezett koncert sorozaton, amely váratlanul népszerű volt, és minden esetben telt házzal zajlott. Ennek mintájára 2014-ben a Gluck évforduló került a figyelem középpontjába, hasonló- az országot átfogó több helyszínen megszólaló koncertekkel. 2015-ben és 2018-ban sikeresen megrendezésre került a Kodály Zoltán Magyar Kórusverseny. 2016-ban a Bartók emlékévé, 2017-ben pedig a Kodály emlékévé kapcsán számos kiemelkedő koncerttel emlékezett a KÓTA a nagy mesterekre. Időközben a 2017-es tisztújító közgyűlés kisebb változásokat hozott: Somos Csaba társelnök lett, a Művészeti Bizottság vezetését pedig Gerenday Ágnes²⁴ vette át. Az ő ötlete nyomán évente meghirdeti a KÓTA a Magyar Kórusok Napját, amely Kodály

volt vendégtanár, de oktatott Olaszországban, Szlovéniában, Malajziában és Új-Zélandon is. A Nemzetközi Kodály Társaság alelnöke volt 2004-től. Világszerte tart előadásokat a pedagógusképzés tárgykörében, iskolai és amatőr kórusokkal számos amerikai kórusművet mutatott be.

²² Somogyváry Ákos karnagy, zenetanár, a Caritas Collectio Kamarazenekar alapító karnagyja, valamint a Ciszterci Szent Imre templom Szent Alberik kórusának vezetője. 2012-ben az Erkel Társaság elnöke lett.

²³ Somos Csaba karnagy, zenetanár. Ebben az időben a Magyar Rádió Énekkarának karnagyja volt, valamint a Vass Lajos Kamarakórus vezetője. 2014-ben Liszt-díjat kapott, jelenleg a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem tanára és a Nemzeti Énekkar vezető karnagyja.

²⁴ Gerenday Ágnes- karnagy, zenetanár. 1983-2016-ig a mindenkor kulturális minisztérium Művészeti Főosztályán dolgozott zenei referensként. Számos kiváló kórust vezetett, ezek közül is kiemelkedik a Budapesti Lantos Kórus karnagyaként nyújtott sok évtizedes tevékenysége.

Zoltán születésnapjához kapcsolódó néhány napban az egész országot megmozgató hangversenyek sorozata.

A Művészeti Bizottság dolga az is, hogy a különböző művészeti díjakra előterjesztést tegyen. Számos Liszt- és Erkel díj ötlete a KÓTA-ból indult ki, és büszkék lehetünk, hogy a legmagasabb elismerést, a Kossuth-díjat három kiváló karnagyunk is megkaphatta: Párkai István, Szabó Dénes és Sapszon Ferenc.

A Magyar Karvezető Konferencia megújulva minden év márciusában aktuális kérdéseket vet föl, segít a karnagyoknak a repertoár és a stílushűség kialakításában. Előadóként- szintén a fiatalok minél intenzívebb bevonása céljából- kiváló fiatal karnagyok kapnak meghívást arra, hogy bemutassanak olyan új darabokat, amelyeket ők maguk előadtak a kórusukkal.

Természetesen a Művészeti Bizottság munkája mellett az egyes szakbizottságok a saját területükön folyó programokat folyamatosan kézben tartják. Az Ifjúsági és Zenepedagógiai Bizottságot továbbra is Hraschek Katalin vezeti. A Népzenei Szakbizottság elnöke jelenleg Berta Alexandra, a Nemzetiségi Bizottság ügyeit nagy aktivitással Saltzer Géza irányítja. A Zenekari Bizottság élére Horváth Gábor került, az Egyházzenei Bizottság vezetői Tardy László és Berkesi Sándor után jelenleg Varga László atya és Oláh Gábor.

A KÓTA megalakulása óta a népzenei terület mindig nagyon jelentős volt. Ma lényegében a KÓTA tagságának felét teszik ki a népzenei kórusok (asszonykórusok és vegyeskarok), a népzeneész szólisták és hangszeres együttesek. A 90-es évektől Birinyi József kiváló szervezéssel és tudatos szakmai munkával építette ki a KÓTA népzenei részét, kezdetben, mint a Népzenei Bizottság vezetője, majd 2003-tól a KÓTA társelnökéként folytatta tevékenységét. 2005 óta működik nagyszámú résztvevővel a térségi és országos kétéves ciklikus, felmenő rendszerű minősítés. Az Arany Páva díjat elnyert együttesek meghívást kapnak az Arany Páva Nagydíjas versenyre. A népzenei terület egyik legkiemelkedőbb rendezvénye a 18 éve (2006 óta) minden évben augusztus végén megrendezett Egri Népzenei Gála. Nagy a népszerűsége a 8 napos Csutorás tábornak is, mely 1985 óta évente augusztus elején mintegy 100-120 magyar és nemzetközi résztvevőt fogad. Népdalkör, illetve népzenei együttes vezetői képzésre is lehetőség van. Egészében véve a népzenei terület példamutatóan aktív a KÓTA-n belül.

A KÓTA szakbizottságai közül az 1990-es átalakulás óta az Ifjúsági és Zenepedagógiai Bizottságnak különlegesen fontos szerepe volt. A jövő kulturált

társadalmának felnevelése- ízlésének, igényeinek kialakítása, kreativitásának fejlesztése az iskolában történik. Éppen ezért a KÓTA 14 tagú, különféle iskolatípusokat képviselő Ifjúsági Szakbizottsága napra kész információkkal, az illetékesekkel való kapcsolatok kiépítésével és folyamatos munkával igyekszik az iskolai tanítás, illetve az ifjúsági kórusok ügyeit jó irányba befolyásolni.

Az 1990-es választások után Takács László²⁵ vezette az Ifjúsági Bizottságot, majd 1997-től Mindszenty Zsuzsánna, őt követte 2003-tól a mai napig Hraschek Katalin²⁶. Az elmúlt huszonöt évben az ifjúsági minősítés megújult, minden páros évben központi minősítés van az általános iskolai korosztály számára, a páratlan években pedig a gimnazistáknak²⁷. A minősítés rendszere 2003-ban kibővült, az eddigiek mellett lehetőséget ad a nehezebb körülmények között működő kórusoknak egy könnyített - „B” kategóriában való minősítésre, melyben rövidebb, és teljes mértékben szabadon választott műsorral lehet jelentkezni. A KÓTA a fővárosi központi minősítést a Budapesti Fazekas Mihály Gyakorló Általános Iskola és Gimnáziummal együttműködésben bonyolítja le.

Az Ifjúsági Bizottság ezen kívül évente megszervezi az Éneklő Ifjúság Szakmai Napokat- ez egy három napos, 1992. óta mindig egy másik városban megrendezett, intenzív szakmai programokkal, előadásokkal és ifjúsági koncertekkel teli esemény, amely iskolai énektanárok számára egyfajta konzultációs lehetőséget is biztosít, de feltétlenül rengeteg új ötletet, információt és feltöltődést ad a résztvevőknek. Eddig 27 alkalommal került megrendezésre, összesen 22 város vállalta a házigazda szerepét²⁸.

²⁵ Takács László- Tanári működése során valamennyi korosztállyal dolgozott, de talán a legjelentősebb a budapesti Madách Gimnáziumban végzett tanári és karnagyi munkája. Hosszú éveken át volt a Zeneakadémia gyakorlatvezető tanára és a Pedagógiai Intézet szaktanácsadója. A KÓTA munkájában az Ifjúsági Szakbizottság vezetőjeként végzett fáradhatatlan munkát.

²⁶ Hraschek Katalin- Diplomája megszerzése óta folyamatosan tanít ének-zene tagozatú iskolákban, 1981 óta a Kós Károly Ének-zene Emeltszintű Általános Iskolában. 1987 - 1999: Az ELTE TFK gyakorlatvezető tanára volt, majd az Iskolai énektanítás módszertana tantárgy oktatója. 2002-től a Zeneakadémián az Ének-zenetanár, karvezetés, majd a Karmester és Karvezetés tanszéken az egyetem gyakorlati tanításért felelős oktatója volt.

²⁷ Nehéz meghatározni a korosztályok határát a különféle iskolatípusok miatt (nyolcosztályos, hatosztályos, négyosztályos iskolák) Páros évben tehát kb 8-15 éves, páratlan években pedig kb 13- 18 éves fiatalokból álló kórusok számára van minősítő hangverseny.

²⁸ 1992. Budapest, 1993. Székesfehérvár, 1994. Nyíregyháza, 1995. Budapest, 1996. Budapest, 1997. Pécs, 1998. Budapest, 1999. Eger, 2000 Veszprém, 2001. Sopron, 2002. Szeged, 2003. Kecskemét, 2004. Kaposvár, 2005. Baja, 2006. Debrecen, 2007.

Az Ifjúsági Bizottság rendezvényei közül még érdemes kiemelni a Kodály évforduló évében először- és azóta évente mindig október elsejére, a Zene Világnapjára meghirdetett Éneklő Napot. A cél az volt, hogy ezen a napon az egész országban, minden iskolában szólaljon meg az ének, iskolai szünetekben, vagy tanítás után akár az iskola udvarán, vagy a települések kisebb-nagyobb terein. Szintén 2007-ben országos Kodály vetélkedőt, rendezett a KÓTA, amely a Magyar Kultúra Alapítvány Székházában volt. Az előkészítésében Hraschek Katalin és Mocskonyiné Tallér Edit működött közre. A győztes a szegedi Rókusi Általános Iskola csapata lett, melynek felkészítő tanára Ordasiné Vass Irén volt. A zsűri elnöke Szőnyi Erzsébet, tagjai Kollár Éva és Ugrin Gábor voltak.

Az ifjúsági kórusok munkáját kiadványokkal is segítette az elmúlt negyedszázadban az Ifjúsági Bizottság. Mindszenty Zsuzsánna szerkesztésében, a bizottság javaslatai alapján négy kottás füzet látott napvilágot, mintegy nyolcvan eddig jórészt kiadatlan kórusmű kerülhetett a karnagyok kezébe.²⁹

2011-ben az ifjúsági terület megsegítésére TÁMOP pályázatot adott be a KÓTA, amely 2011-2017. közötti futamidővel a zenei témájú szabadidős foglalkozásokat (kórusok, zenei versenyek, témanapok, tehetséggondozás) biztosított a 13 partner oktatási-nevelési intézmény diákjainak. A szabadidő tartalmas eltöltése mellett a zenével való szorosabb kapcsolattartásra is alkalmat adott a pályázat.

Kodály Zoltán életében, és még utána is jó néhány éven keresztül az iskolai ének-zene tanítást fontos oktatási és kultúrpolitikai feladatként tartották számon. A világhíres Kodály módszerre mindenki büszke volt, különösen, amikor külföldi csoportok érkeztek Magyarországra, hogy megcsodálják a magyar iskolai énektanítási módszereket és azok kiemelkedő eredményeit. A rendszerváltás során meglehetősen háttérbe szorult mindez, az iskolai énekórák száma mind a normál, mind pedig a tagozatos osztályokban kevesebb lett, az énektanárok szakmai és egzisztenciális problémákkal küszködve egyre

Szolnok, 2008. Tatabánya – Tata, 2009. Nagykanizsa, 2010. Tapolca, 2011. Miskolc, 2012. Győr, 2013. Székesfehérvár, 2014-ben a Nemzetközi Zenei Nevelési Szimpózium miatt elmaradt, 2015. Szeged, 2016. Dunaújváros, 2017. Budapest, 2018. Gyula, 2019. Ajka

²⁹ Az angyal énekel 2002.
Tavaszi felhők 2001.
Felhő táncol 2008.
Kóruskönyv 2012.

nehezebben voltak képesek fenntartani az iskolás gyermekek zenei fejlődésében azt a színvonalat, amelyet Kodály megálmodott. Ez a folyamat mind a mai napig tart. 2012. novemberében a KÓTA elnöksége Balog Zoltán miniszter úrhoz bejelentkezett, és segítségét kérte az áldatlan helyzet javításához. A napi testnevelést abban az évben vezette be az oktatási kormányzat, és ennek megfelelően a KÓTA kérte Miniszter Urat, hogy az ének órák helyzetén is javítsanak. Ennek a folyamatnak része a 2015-ben meghirdetett „Mindennapos éneklés” program, amely kis lépésekben, de megkísérelt segítséget nyújtani az iskolai énektanításnak és a kórusoknak. A tervekben eredetileg szerepelt a heti két énekóra megvalósítása a „normál” általános iskolákban és a karének helyzetének javítása. Bár bizonyos osztályokban az óraszám tekintetében történt javulás, de a karének megszervezése ma egyre komolyabb gond: számos más elfoglaltsággal ütközhet, nem kap védett időszakot, így a próbák hatékonysága igen alacsony. Az amúgy is sok helyen egyre kevésbé népszerű iskolai énekkarok száma az elmúlt húsz évben drasztikusan csökkent. Ami mégis reményre adhat okot, az az a jó néhány lelkes, fáradságot nem kímélő kiváló kórusvezető, aki minden nehézséget megpróbál leküzdeni, és igyekszik bebizonyítani, hogy a kóruséneklés jó és fontos dolog, amely közösségi élvezetet, örömet adhat. A „Mindennapos éneklés” program a továbbiakban továbbképzéseket óvónők, tanárok számára, valamint pályázati lehetőséget adott az iskolai kórusok számára. 2019-ben pedig az Emberi Erőforrások Minisztériuma Közművelődésért felelős Államtitkársága megbízta a KÓTA-t, hogy a zenei nevelés és az ifjúsági énekkarok támogatásának céljából hozzon létre színes, értékvédő programot. A „Hangról hangra” program keretében közel száz különböző eseményt terveztünk - kórustalálkozókat megyei és regionális szinten, mintaadó nagy koncerteket kiemelt ünnepi helyszíneken, szakmai konferenciákat és továbbképzéseket. Sajnos a COVID-19 vírushelyzet következtében sok szép terv nem valósulhatott meg, de reményeink szerint folytathatjuk a munkát, amint elmúlik a veszély. Addig is magyar és nemzetközi konferenciáinkat írásos formában adtuk közre, amelyek sok szakmabeli kollega érdeklődésére számot tarthatnak.

A Zenekari Bizottság, még a 2008-as közgyűlés után, amikor Somogyváry Ákos lett a bizottság vezetője, megpróbálta összegyűjteni a magyarországi amatőr zenekarokat. Ezt a munkát folytatja jelenleg Horváth Gábor, aki a külföldi kapcsolatokat is fontosnak tartva felvette a kapcsolatot az EOFED- Európai Amatőr Zenekarok Szövetségével, és a KÓTA be is lépett 2013-ban a szervezetbe.

2012. óta a nemzetközi kapcsolatok is egyre fontosabb szerepet töltenek be a KÓTA életében. A 2012-es tisztújító közgyűlés után egy hónappal az Europa Cantat elnökévé választotta a KÓTA társelnökét, Móczár Gábort. Ilyen módon az ő személye szerencsésen összekapcsolta a magyar és nemzetközi tevékenységet A KÓTA, a Zeneakadémia és az Europa Cantat társrendezésével 2013. áprilisában egy kiemelkedően nagy méretű és horderejű zenei nevelési szimpózium került megrendezésre számos prominens külföldi és magyar előadóval. A szimpózium keretein belül a Zeneakadémia nagytermében ünnepi koncert köszöntötte a magyar zene és a kodályi zenepedagógiai koncepció legkiválóbb képviselőjét, Szőnyi Erzsébet 90. születésnapja alkalmából.

2015-ben pedig – immár másodszor- Pécs adhatott otthont az Europa Cantat Fesztiválnak. 1988-ban Maklár József KÓTA-elnöksége idején, Tillai Aurél tevékeny közreműködésével első ízben rendezte Pécs a háromévente más városban vendégeskedő nagy nemzetközi kórusfesztivált. Az Europa Cantat és magyar elnöke, Móczár Gábor ezúttal még nagyobb szabású rendezvényt álmodott meg: 2015. július 24. és augusztus 2. között 57 énekes műhely, külön karnagyoknak és zeneszerzőknek szóló szakmai programok, fiatal menedzser tréning és különleges gyermekprogramok várták a kóruséneklés szerelmeseit. A művészeti előkészítésben a KÓTA munkacsoportja Lakner Tamás vezetésével tevékenyen részt vett. A következő, 2018-as Europa Cantat Fesztivál pedig Észtországban, Tallinban volt, ahol a KÓTA küldöttsége is részt vett, népszerűsítve a magyar zeneszerzést és kórusmuzsikát. Ezúttal ismét három magyar zeneszerző kapott kitüntetést: Balatoni Sándor, Gyöngyösi Levente és Tóth Péter.

A rendszerváltás kezdetétől időről időre mindig újra felmerült a jogtisztakottahasználat kérdése. Világszerte szigorú törvények tiltják a fénymásolást, és szabályozzák a szerzői és kiadói jogokat. 2013-ban a KÓTA és a két legjelentősebb magyar kóruskotta kiadó, az Editio Musica Budapest és a Kontrapunkt Zeneműkiadó egy fontos párbeszédet indított el. A KÓTA kötelezte magát, hogy rendezvényein fokozatosan bevezeti a jogtisztakottákat, és minden fórumán hirdeti ezt a kötelezettséget a magyar kórusok felé. A kiadók cserében számos kedvezményrel és engedménnyel, kottabemutatókkal és ingyenes karnagyi példányokkal igyekeznek könnyíteni a kórusok helyzetét, hiszen a jogtisztakotta nem olcsó, bár esetenként alig kerül többbe, mint a fénymásolás. Sajnos ez lassú folyamat, mert a magyar kórusok finansiális

háttére rendkívül bizonytalan, de ennek ellenére az utóbbi időben némi javulás már tapasztalható.

A KÓTA székhelye az elmúlt 25 évben többször is változott. A Vörösmarty téri irodaház és a Vigadó átépítése miatt sok éves állandó helyét feladni kényszerült. A működési támogatások kiszámíthatatlansága miatt sokszor kiszolgáltatott helyzetben érezte magát a Titkárság. Hála a Magyar Művészeti Akadémiához és az NKA-hoz benyújtott nyertes pályázatoknak, 2013. nyara óta a KÓTA irodája méltó helyen, az I. kerület Szilágyi Dezső tér 6-ban működhet. Vadász Ágnes főtitkár (már 1994 óta), Farkas Tünde, Mocskonyi Mirella, Pribay Borbála és Varga Evelyn, munkatársak időt és energiát nem kímélve sokszor a munkaidőn túl is szervezik a kórusok és népzenei együttesek ügyeit. Készenlétben állnak információadással, az egyes szakbizottságok által megálmodott programok logisztikáját kitalálják, megvalósítják. Szervezik a minősítéseket, kezelik az archívumot és az adatbázist. Miután más folyamatos anyagi támogatás nincs, ezért minden lehetőséget kihasználnak a pályázásra, tartják a kapcsolatot a társ- és ernyőszervezetekkel, és a kulturális és oktatási kormányzat munkatársaival.

Végezetül – és összefoglalásul álljon itt néhány szubjektív gondolat arról, hogy a 21. század elején a körülöttünk lévő megváltozott világ milyen problémákat vet fel, és hogyan lehetne utat találni a továbblépéshez.

Ha végiggondoljuk a KÓTA legújabb-kori három évtizedes történetét, azt láthatjuk, hogy sokszor nehéz, és megoldhatatlannak tűnő helyzetek álltak elő, de a KÓTA elnöksége, a magyar zene, a kórusélet kiválóságai, akik fontosnak érzik a kóruszövetség hagyományainak ápolását, és időről időre új tartalommal való megtöltését, mindig igyekeztek ezeket a nehézségeket áthidalni. A kiindulópont mindenképpen az kellene legyen, hogy egyik kor sem jobb vagy rosszabb a másiknál. Csak MÁS. A sok változás és a problémák láttán a „bezzeg az én időmben...” kezdetű mondattal hajlamosak vagyunk minősíteni a jelenlegi helyzetet, ami azért helytelen, mert nem lehet elvárni ugyanazt az évek, évtizedek elteltével. Az ötvenes, hatvanas, sőt még a hetvenes években is tömegek énekeltek: nagy létszámú vegyes kórusaink voltak- művelődési házak, vagy egyéb intézmények finanszírozásával egyfajta biztonságos működési háttérrel mondhattak magukénak. Ma egyre kevesebb az ilyen városi, vagy intézményhez kötődő nagy vegyeskar. Viszont ezzel szemben sok kis kamarakórus, énekegyüttes alakul, baráti társaságok fognak össze, és alakítanak kórust. Más igénnyel, más repertoárral, sokszor más szemlélettel működnek ezek a kis éneklő csoportok, mint a rendszerváltás előttié. Sokan közülük a

codályi hagyományokat követve elsősorban értékes zenét próbálnak előadni. Van közöttük olyan kórusok is, amelyek repertoárjukban egészen más utakat követnek. A KÓTA mindig is szem előtt tartotta és tartja az érték védelmét, és minden fórumon ezt próbálja támogatni. De el kell fogadjuk, hogy a világ sokszínű, és a kóruséneklésben is különféle alternatív és kreatív jelenségek és egyre több stílus, műfaj jelenik meg. Talán a legjobb példa erre a Kórusok Éjszakája, (ötletgazda: Szálka Zsuzsanna, a szervezők a Halastó Közhasznú Egyesület tagjai), ahol rendkívüli sokféleség: régizene, folk- és világzene, jazz, kortárs, kórus improvizáció, és persze a hagyományos karéneklés is nagy harmóniában találkozik, és valódi örömnéppé válhat a közös éneklés sok kórus, sok résztvevő számára.

Az újabban alakult kisebb kórusok esetében a nehézséget az okozza, hogy a pályázati lehetőségek korlátozottak, és azok az együttesek, amelyek eddig még nem rendelkeztek kiemelkedő eredményekkel, gyakorlatilag nem juthatnak a programjaik megvalósításához szükséges pénzösszeghez. A működési támogatás még inkább kilátástalan. A magas színvonalon működő, szinte professzionális teljesítményt nyújtó kórusok mellett kívánatos lenne, hogy a kulturális kormányzat az úgynevezett „derékhadat” is támogassa. Sporthasonlattal élve, jó volna, ha az élsport mellett a „tömegsport”, a „pusztán” egészséges testmozgást igénylők is valamilyen támogatásban részesülnének.

Ennek ellenére kórusaink nemzetközi összehasonlításban a hetvenes-nyolcvanas évek kiugró sikerei után ma is megállják a helyüket. A teljesség igénye nélkül álljon itt néhány kiváló karvezető neve, aki a magyar kóruskultúrát világszínvonalon képviseli nemzetközi szinten is: Durányik László, Erdélyi Ágnes, Gráf Zsuzsanna, Kiss Katalin, Lakner Tamás, Sapszon Ferenc, Soltészné Lédeczi Judit, Szabó Dénes, Szebellédi Valéria, Tamási László, a fiatalabb generációból Bárd Judit, Kabdebó Sándor, Kocsis Holper Zoltán, Nemes József, Sándor Bence, Somos Csaba, Szabó Soma, Pad Zoltán és még jó néhány fiatal tehetség. Mégis vannak jelek, amelyek gondolkodásra késztetnek. A nemzetközi élmezőny kórusai magas szinten képzett hangokkal énekelnek, olyan kimunkált kórushangzással, amellyel nehéz fölvenni a versenyt. A mi kórustagjaink még mindig viszonylag jól olvasnak kottát, de a kórushangzással sokszor probléma van: az igazán szép hangú énekesek sokszor a szóló pálya felé orientálódnak-adott esetben nem csak a komoly, hanem a könnyebb műfajok irányába. A sok könnyűzenei tehetségkutató verseny elhiteti a fiatalokkal, hogy a média révén egyéni karrier állhat előttük. Ez csak néhány esetben igaz, legtöbbször nagy

csalódások követik a kezdeti reményt keltést. A másik probléma, hogy a nagy kórusversenyek győztesei, a nemzetközi megmérettetésben kiváló díjakat elnyert együttesek a világ kortárs zenei alkotásaiból szabadon válogatva sok esetben valóban nagy formátumú és nagyon nehéz darabokat képesek előadni. A magyar kórusok - bár az internetes vásárlás adta lehetőségekkel egyre inkább élnek, mégis nehezebben vágnak bele egy külföldi kortárs szerző művének megtanulásába, nem is beszélve a jogtisztakotta okán felmerülő anyagi vonzatról. Természetesen vannak kiváló magyar szerzőink, és az utóbbi évtizedben egyre több kórusmű kerül kiadásra. Ebben élen jár az Editio Musica Budapest, a Kontrapunkt Zeneműkiadó és az Ars Nova Editio Zeneműkiadó Kft.

Elgondolkodtató az is, hogy korunk társadalmában soha nem látott mértékben és tempóban szembesülünk a változásokkal. A technikai háttér, az informatika, a kommunikáció megváltozott, és hihetetlenül kitágult és felgyorsult lehetőségei teljesen más világot teremtenek. Sok elemével az idősebb generáció már nehezen boldogul, és ezért a jelen korban különösen nagyon fontos a hagyományok megtartása, de egyidejűleg a fiatalokkal való intenzív együttműködés, illetve a fiatalok kezdeményezéseinek elfogadása, lehetőség szerinti segítése. Magyarországon vannak nagy múlttal rendelkező kulturális szervezetek, amelyek egyre nehezebben működnek annak következtében, hogy nem fektettek időben elég hangsúlyt arra, hogy a következő generációt bevonják a működésükbe. Csak egy generáció kimaradása már óriási problémát okozhat: az utánpótlás hiánya felvetheti előbb-utóbb a szervezet életképtelenségét. Ehhez hozzájárul az - a korszellem által sugallt - jelenség, hogy a közösségért lelkesedésből végzett ingyenes munka csak akkor vonzó a fiatalok számára, ha közvetlenül tapasztalható személyes előny is származik belőle. Magyarországon sokkal több kórus működik, mint amennyit a KÓTA számon tart. A vállalkozások korát éljük, és sokan nem érzik szükségét, hogy bármilyen központi szervezethez csatlakozzanak. Pedig a kóruséneklés önmagában is közösségépítő erejű. Az együtt megélt élmények, ha országosan össze tudnak kapcsolódni, életre szóló tapasztalatokat adhatnak. 2009-ben, Vilniusban egy Nemzetközi Ének- és Zeneoktatási Konferenciát rendeztek, ahol a résztvevők egy nyilatkozatot adtak ki. Ez arról szól, hogy a közös éneklésnek mennyi jótékony hatása van- személyiségfejlesztő ereje, a szociális és kulturális készségeket mennyire fejleszti. Az éneklés elengedhetetlen a szellemi kulturális örökség megőrzéséhez és a testi-lelki egészség megtartásához.

A körülöttünk lévő rendkívül sokszínű- és néha kissé zavaros világ értékrendjében való helyes eligazodás a hasonló érdeklődésű, hasonló látásmódú emberek összetartásával lényegesen könnyebb és eredményesebb lehet. Schumann mondta: *„Rokon szellemek között minden időben támad valami titkos kapcsolat. Fűzzétek szorosabbra a kört, összetartozók, hogy a művészet igazsága egyre tisztábban ragyogjon, örömet és áldást árasztva mindenfelé.”* Ebben szeretne a Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége, a KÓTA segítséget és utat mutatni mai modern korunkban is, a 21. század elején.

*A cikk eredetileg a Művelődéstörténeti Kincsestár (Szerk.: K. Udvari Katalin, Püski Kiadó 2015.) c. kötet részére készült 2015-ben. A KÓTA 50 éves jubileuma kapcsán a szerző kiegészítette és aktualizálta az elmúlt öt év tapasztalatai alapján.

II.

BIRINYI JÓZSEF TÁRSELNÖK ELŐADÁSA A KÓTA NÉPZENEI EGYÜTTESEIRŐL:

<https://youtu.be/jJxUnPDeNyo> (38:00)